

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมา

ความฉลาดทางอารมณ์ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า อีคิว (Emotional Quotient : EQ) นั้น เป็นความสามารถเฉพาะบุคคลในการรู้เท่าทันตนเองและผู้อื่น รวมถึงสามารถจัดการพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม กรมสุขภาพจิตได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการรู้จักตนเอง การจัดการกับอารมณ์ การมีแรงจูงใจในตนเอง การรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของบุคคลอื่น ความสามารถในการจัดการด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข ประกอบด้วย ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นและด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์หรือเป็นผู้ที่มีไหวพริบอารมณ์ดี มักเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง เรียนรู้ได้เร็วและได้ดี (วิระวัฒน์ ปิ่นนิคามย์ : 2545) ขณะที่ผู้ที่ขาดความฉลาดทางอารมณ์ อาจประสบปัญหาการดำเนินชีวิตในสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำงานหรือการเรียน โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น นักเรียน นักศึกษา ซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่และเดินทางเข้าสู่ชีวิตการทำงานในอนาคตอีกไม่ไกล หากขาดความฉลาดทางอารมณ์หรือขาดทักษะในการบริหารอารมณ์ ก็อาจจะทำให้เกิดความสับสน ไม่เข้าใจตนเองและบทบาทของตนเอง รู้สึกเก็บกดสิ้นหวัง วิตกกังวล ขาดความมั่นใจในตนเอง ส่งผลต่อความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล จนอาจก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่น

การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ จึงเป็นสิ่งสำคัญมากในการพัฒนานักเรียนนักศึกษาให้เป็นผู้ตระหนักรู้ และสามารถเท่าทันอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น และสามารถบริหารจัดการอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม อันจะนำไปสู่การมีสัมพันธภาพที่ดีกับคนรอบข้าง และมีผลทำให้ปัญหาต่างๆ ลดลง เช่น การทำร้ายตนเองและผู้อื่น การแสดงอารมณ์รุนแรงก้าวร้าว การทะเลาะวิวาท และการเข้าหาสารเสพติด เป็นต้น

การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ยังมีความสัมพันธ์ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และมีแนวโน้มว่าผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะประสบความสำเร็จในชีวิต ส่วนผู้ที่ขาดความฉลาดทางอารมณ์หรือมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ เป็นสาเหตุนำไปสู่การเก็บกด การแสดงอารมณ์ก้าวร้าว และการก่ออาชญากรรมที่รุนแรง และส่งผลต่อความล้มเหลวในชีวิต นอกจากนี้

ความฉลาดทางอารมณ์ยังทำให้เกิดความสำเร็จทางด้านต่างๆ ถึงร้อยละ 80 ส่วนอีกร้อยละ 20 เป็นผลมาจากความฉลาดทางเชาว์ปัญญา หรือ ไอคิว (Intelligence Quotient : IQ) (กรมสุขภาพจิต : 2545) และยิ่งความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนเพิ่มพูนทักษะได้ ก็ยิ่งส่งผลดีต่อการพัฒนานักศึกษาให้เติบโตและก้าวสู่การเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จทั้งชีวิตส่วนตัวและการทำงาน

ฉะนั้น หากมีการพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้รู้เท่าทันตนเองหรือมีความฉลาดทางอารมณ์ นอกจากจะมีผลทำให้ปัญหาต่างๆ ลดลง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาส่วนตัว ปัญหาเพื่อนร่วมงาน หรือ ปัญหาการปรับตัวในสังคม เป็นต้น ยังทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบ กล้าแสดงสิทธิของตนเองอย่างเหมาะสม รู้จักเห็นใจและเข้าใจผู้อื่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี และหากได้รับการส่งเสริมทักษะทางด้านเชาว์ปัญญาควบคู่ไปด้วย ก็ยิ่งเป็นการพัฒนานักศึกษาให้เติบโตเป็นผู้ที่มีศักยภาพในอนาคตต่อไป

ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์สอนนักศึกษาสาขาเศรษฐศาสตร์ระดับชั้นปีที่สาม ซึ่งอีกไม่นาน นักศึกษาดังกล่าวก็จะสำเร็จการศึกษาและต้องเดินทางเข้าสู่โลกของการทำงาน ซึ่งล้วนประกอบไปด้วยปัจจัยแวดล้อมต่างๆ นานา และสถานการณ์การทำงานที่แตกต่างกันออกไป จึงทำให้เกิดความสนใจว่านักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาและก้าวสู่ชีวิตการทำงานในอีกไม่นานนั้น จะมีความสามารถในการบริหารจัดการและรู้เท่าทันอารมณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกได้ดีเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจชั้นปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจชั้นปีที่ 3

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจชั้นปีที่ 3 ซึ่งกำลังจะสำเร็จการศึกษา และเข้าสู่สังคมของการทำงานในอนาคต
2. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ด้านต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจชั้นปีที่ 3
3. ใช้เป็นข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักศึกษาระดับชั้นต่างๆ และกลุ่มวัยรุ่นทั่วไป

นิยามศัพท์

ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของแต่ละบุคคลในการรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเองและของผู้อื่น พร้อมจัดการไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสม อันจะช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข โดยวัดจากแบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข แบ่งการประเมินออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านดี ด้านเก่งและด้านสุข ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบได้แก่ การควบคุมตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความรับผิดชอบ แรงจูงใจ การตัดสินใจและแก้ปัญหา สัมพันธภาพ ความภูมิใจตนเอง ความพอใจในชีวิตและความสุขสงบทางใจ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดจากการประเมินความรู้ ความสามารถทางวิชาการที่สามารถแสดงออกมาและวัดได้ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนนเฉลี่ยของผลสอบจนถึงปลายภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ